

Tandori Dezső

Kvartett, ó, jaj, tisztán kavart tett...!

Az Illyés-minimalizmus

A „Kézfogások” (1956) verseire

1.

*Mondd ki, és azt mondd. És ha unva unják!
És ha az ő bajuk az ő bajuk,
nem a tiéd. A helyzet a hazug.
Különben mindkét fél csak féligazság.*

*Mondd ki, mondd egyre: „Ez megbetegített!”
Vagy a „való élet” más eseményét
mondd és mondd. És akkor nem kell a „véggépp”,
s hogy mire tekintettel? Nem tekinted.*

*A tekinthetőség szempontjait...?
Hát ne tekintsék! Vegyék: nem vagy itt.
Csak? Itt se vagy. – Csak mondd ki valamid,*

*mi kialakult megcáfolhatatlan.
S ha másnál egy-, ha nálad száz-alakban:
az mind csak egy.
Egy-égboltta a katlan.*

2.

*„Vidám reggel”. Nagymosás, gyönyörűség
leplei lebegnek, mit sem takarnak,
a kék-azúr ég akár egy vakablak,
és hunok Párizsa a visszatúrtság*

*– nem hűség! nem oly egyszerű –, a pusztá
népesség, a népség, a nép, az égő
zöld lombfény, a tagok teljükbe-lépő
mozdulat-világa. S vele „a munka”,*

*munkád, a tegezés – ez volt a munkád,
és a megszólítás visszája: unnád?
Elhagy! A veszteség kiteljesedtén*

*tudnád, mid volt – mid van. Szőlők kis útján
futsz, nem mint a borostyán, ragyogóbb, ép
égeti hozzá kékjét, tudva tudván:*

*egymáshoz! és senkivel ne találkozz!
A kettős vágy, a forma bontogatva
magát a valódi többes-alakba*

*tér meg, hogy magad légy, mindegyre máshoz.
És hogy felőle istenség határoz.*

3.

*Hogy újra s újra fölneszelsz. Sötétség
fogadja? Órajárás? Mit üt el?*

A mosolygás – a magadé! – közel
hold fényét ködli, szék, asztal, merészség

villanása a tavon lenn, a szív...!
Elég. Ugyan mit jársz, helyben miért vagy?
Csak hogy valami – valami. S hogy épp – hagy.
És fényére majd beesteledik

megint. Egy érkezés, elvárható
fordulat – fordul, mint a föld, golyó,
melyet nem gurít Kéz, borzongató

képzet! Helyben, örök, forgás, s megérint
– érintője mentén –, egy érkezés, mint
mondjad. Ne vallj, hozzá – elébbre! – kérj színt!

És más szava, hogy az egész: a rész.
Süllyedt hajó felett a tengerész
repül, képzet, s amibe belevész,

körékeríti ablaknyi egét.
Kihajlása annyit se mond: na még!
annyit se már: elég.

Éj-nap, a Teljes Töredék.
Tündökén sötétet, meg vissza, mért hint?

Költőhöz késő költő

Költőhöz késő költő, majdani,
meg örök-egy-idős,
a jó halál milyen hajlatai
maradnak meg az ős-

-anyagból, szellemből, mely majd kibontja
üdvét-kárhozatát,
és évelő gyásznövényként naponta
vív örvendő tusát,

édenünnep, vigasz-visszateremtés,
csáb fekhelyünk,
hogy kínja nélkül tinta-végtelenség
ring el velünk,

éjbe, gépbe. Ó, félszek foglyai,
mire vagyunk
azzal, hogy nem vagyunk a hajdani
korok magunk-

-félég másaival? Hajtani
Kharon-hajót,
mint óceáni, mint velencei
elutazót,

körműlni monoton vízbotütéssel.
függélyesen,
hogy maga-széthulltán legyen kivétel
az Egy-Elem:

az Élet? a Halál? No nézd, kijutva
tökéletes
fényből, sötétből, mi mindenre futja,
iránya lesz

az újra-összeomlónak, a kéznek,
szempámak, és
toroknak, oda-visszahőkölésnek,
és az egész

*olyasmit kiált, legkivált: kivált
a Semmiből az Egyszeri Enyészet,
ha valamire kérek,
ó, adj magadnak, ó jaj, jó Halált!*

*az újra-összeomlónak, a kéznek,
szempámak, és
toroknak, oda-visszahőkölésnek,
és az egész*

*olyasmit kiált, legkivált: kivált
a Semmiből az Egyszeri Enyészet,
ha valamire kérek,
ó, adj magadnak, ó jaj, jó Halált!*